

Program nauczania przedmiotów artystycznych: sztuka w mediach, media w sztuce

Veröffentlichungsversion / Published Version
Arbeitspapier / working paper

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

(2013). *Program nauczania przedmiotów artystycznych: sztuka w mediach, media w sztuce*. Wrocław: Prywatne Gimnazjum Językowe "Parnas". <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-70306-4>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer CC BY Lizenz (Namensnennung) zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den CC-Lizenzen finden Sie hier:
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.de>

Terms of use:

This document is made available under a CC BY Licence (Attribution). For more Information see:
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

| Prywatne Gimnazjum Językowe PARNAS |

Program nauczania przedmiotów artystycznych

SZTUKA W MEDIACH, MEDIA W SZTUCE

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	2
1.1. Idea programu	2
1.2. Charakterystyka środowiska	3
1.3. Charakterystyka programu i jego innowacyjność	3
1.4. Moduły programu	5
2. Warunki realizacji programu	7
2.1. Główne dokumenty wyznaczające kierunki pracy i inspirujące do działań	8
2.2. Pomoce naukowe	8
2.3. Formy pracy	9
3. Cele edukacyjne	11
3.1. Cele ogólne	11
3.2. Cele szczegółowe	13
4. Treści programowe	15
4.1. Wykaz zagadnień	17
5. Przewidywane osiągnięcia	26
5.1. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji polonistycznej	26
5.2. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji artystycznej	27
5.3. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji telewizyjnej i filmowej	28
5.4. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji informatycznej i medialnej	28
5.5. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji obywatelskiej	29
6. Sposoby osiągania założonych celów	30
6.1. Metody pracy	30
6.2. Realizacja celów	31
7. Sposoby oceniania i prezentacji osiągnięć oraz ewaluacja	33
7.1. Moduł dziennikarski	33
7.2. Moduł kultury filmowej i telewizyjnej	33
7.3. Moduł sztuk plastycznych	34
8. Literatura	34
8.1. Moduł dziennikarski	34
8.2. Moduł kultury filmowej i telewizyjnej	35
8.3. Moduł sztuk plastycznych	35

1. Wstęp

Pomysł opracowania i realizacji w latach 2013 – 2015 projektu związanego ze wspieraniem rozwoju ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych wynikał zarówno z potrzeb środowisk oświatowych jak też priorytetów ministerialnych, kuratorskich oraz z priorytetów wskazanych przez Unię Europejską. Celem nadrzędnym projektu było wskazanie wielorakich sposobów uczynienia szkoły miejscem, w którym każdy uczeń ma stworzone warunki rozwoju i osiągnięcia sukcesu na miarę swoich możliwości i zainteresowań. Działanie to ma również na celu stworzenie atmosfery zachęty i aprobaty dla wysiłków ucznia.

Prezentowany poniżej program „Sztuka w mediach, media w sztuce” stanowi przykład rozwiązań programowych i metodycznych w pracy z uczniem o uzdolnieniach i zainteresowaniach humanistycznych. W sposób holistyczny łączy treści związane m.in. z edukacją artystyczną, filmową i medialną, w związku z czym dzieli się on na trzy moduły.

1.1. Idea programu

Ideą programu jest rozwijanie zainteresowań i uzdolnień humanistycznych, estetycznych. Szkoła chce kształtować wrażliwość, pobudzać do kreatywnego działania uczniów wykazujących uzdolnienia, a także stwarzać warunki do prezentowania własnej twórczości na forum szkoły i poza nią.

W celu podniesienia kompetencji językowych, medialnych, artystycznych, program „Sztuka w mediach, media w sztuce” skupia się na ćwiczeniach warsztatowych. Zakłada także kształtowanie zdolności krytycznego odbioru różnych tekstów kultury. Całość programu opiera się na holistycznym modelu nauczania. Jego istotą jest założenie, że aby być pełnoprawnym uczestnikiem kultury zdominowanej przez dynamiczne obrazy i komunikaty językowe, trzeba mieć świadomość jej synkretyzmu.

Wspomniani uczniowie realizują program „Sztuka w mediach, media w sztuce”, w którym zarówno wiedza, jak i umiejętności, a przede wszystkim metody wykraczają poza podstawę programową. Treści realizowane w programie wykraczają poza podstawy programowe języka polskiego, zajęć artystycznych, plastyki i muzyki.

1.2. Charakterystyka środowiska

Program „Sztuka w mediach, media w sztuce” jest częścią projektu edukacyjnego „Akademia Młodych Talentów”, który realizowany jest w Prywatnym Gimnazjum Językowym „Parnas” we Wrocławiu. Szkoła istnieje od 1999 roku i od początku w swoim charakterze akcentuje pracę z uczniem zdolnym. W związku z tym może pochwalić się licznymi sukcesami i silną, wysoką pozycją w środowisku szkół wrocławskich i dolnośląskich. Wielu absolwentów szkoły to finaliści i laureaci konkursów humanistycznych, zarówno wojewódzkich jak i ogólnopolskich. Wśród uczniów „Parnasu” wysoki odsetek stanowią Ci, którzy potrzebują zajęć wykorzystujących i rozwijających ich różne zdolności. Jedną z form są pozalekcyjne spotkania uczniów z kulturą. Koncepcja szkoły zakłada więc wykorzystywanie różnych dóbr kultury, które stanowią ofertę Wrocławia i Dolnego Śląska. Uczniowie są obecni na teatralnych spektaklach, pokazach filmowych, wystawach i wernisażach, koncertach czy festiwalach. W związku z powyższym program „Sztuka w mediach, media w sztuce” jest odpowiedzią na realne potrzeby środowiska szkolnego.

Podstawą pracy były przedmiotowe programy nauczania, które postanowiono rozszerzyć o zagadnienia związane z edukacją medialną. Działanie to ograniczone zostało do trzech obszarów dziennikarstwa, filmu i telewizji oraz malarstwa i innych sztuk plastycznych – co w praktyce cały program podzieliło na trzy moduły. Należy podkreślić, że duży wpływ na dobór programowych treści miało doświadczenie, obserwacje i refleksje związane z uczeniem danego przedmiotu.

1.3. Charakterystyka programu i jego innowacyjność

Program „Sztuka w mediach, media w sztuce” powstał na bazie doświadczeń w edukacji polonistycznej i plastycznej. Nauczyciele zaobserwowali potrzebę wprowadzenia do programu nauczania wiedzy i umiejętności dotyczących mediów i dlatego przygotowali koncepcję zajęć dodatkowych. Efektem jest rozszerzający kształcenie humanistyczne w gimnazjum program „Sztuka w mediach, media w sztuce”.

Program ten zakłada zdobywanie przez uczniów interdyscyplinarnych umiejętności: planowania, sprawnego organizowania pracy i uczenia się, efektywnej pracy zespołowej, podejmowania działań twórczych, komunikowania się w różnych sytuacjach, posługiwania się technologią informacyjną, świadomego i krytycznego odbioru tekstów kultury, zdobywania, rejestrowania, tworzenia i przetwarzania informacji, dokumentowania i prezentowania efektów pracy z uwzględnieniem etyki mediów.

1.3.1. Innowacje w module dziennikarskim

W module dziennikarskim innowacyjne działania będą polegały na równoczesnym prowadzeniu warsztatów dziennikarskich i wykorzystywaniu przygotowanych podczas warsztatów materiałów w szkolnej gazecie „Agrafka”. Innowacyjność działań dziennikarskich opiera się także na wydawaniu szkolnej gazety zarówno w formie tradycyjnej (druk), jak i elektronicznej (gazeta internetowa wydawana w dwóch różnych formach na platformach internetowych: Junior Media i Mam Media). Praca redakcji będzie się opierała na współpracy drogą elektroniczną, z wykorzystaniem tzw. redakcji internetowych (na wspomnianych wyżej platformach) oraz w oparciu o portale społecznościowe (strona: Agrafka 2 na portalu facebook).

1.3.2. Innowacje w module kultury filmowej i telewizyjnej

W module kultury filmowej i telewizyjnej innowacyjnym działaniem będzie przygotowanie i uruchomienie kanału szkolnej telewizji. Będzie ona miała charakter informacyjny (uczniowie przygotowują krótkie reportaże i kroniki z życia szkoły) i naukowy (powstaną programy popularyzujące wiedzę).

Istotną rzeczą jest wprowadzenie do edukacji teorii dzieła filmowego. Ułatwia ona zdobycie umiejętności fotografowania i filmowania. Ułatwia też obróbkę i montaż obrazu z wykorzystaniem dostępnych aplikacji komputerowych.

1.3.3. Innowacje w module kultury plastycznej

W module artystycznym innowacyjne działania będą polegało na stworzeniu internetowej Galerii na Parnasie prezentującej malarskie, graficzne i rzeźbiarskie prace uczniów, a także „Cyklu: Arcydzieła”, który ma prezentować wybitne dzieła sztuk plastycznych.

Każda z prezentacji „Cyklu: Arcydzieła” będzie miała innowacyjny charakter poprzez zastosowanie metod i technik, które nie są stosowane na lekcji. Jako formy wystawiennicze będą realizowane elementy budowania przestrzeni i scenografii, drama oraz wywiad i mini wykład.

1.3.4. Charakter programu

Opracowany program ma charakter:

- modularny – wyodrębniamy w nim mniejsze segmenty, nazywane modułami; wyznacznikiem tego podziału jest tematyka zajęć i ćwiczone kompetencje;
- spiralny – oznacza to, że wielokrotnie stwarza możliwości powrotu do wcześniej poruszanej tematyki;
- podmiotowy – wyłącznie ramowy, o rozluźnionej kompozycji, pozostawia swobodę w projektowaniu kształcenia, którego podmiotem jest uczeń;
- czynnościowy – nastawiony jest na wyzwianie zarówno nauczycielskiego, jak i uczniowskiego działania;
- otwarty – może być wzbogacany i korygowany.

1.4. Moduły programu

Cały program jest pomyślany, jako cykl holistycznych zajęć humanistycznych realizowanych w ramach trzech modułów: dziennikarskiego, filmowo-telewizyjnego i artystycznego.

1.4.1. Moduł dziennikarski

W ramach modułu dziennikarskiego uczniowie, przez redagowanie i wydawanie gazetki szkolnej, będą się uczyć planowania i wykonania konkretnych zadań. Dzięki temu nauczą się wykorzystywać swoje kompetencje językowe, komunikacyjne w realnej sytuacji, ponieważ po ukazaniu się kolejnego wydania gazetki otrzymują informację zwrotną od odbiorców - swoich rówieśników. Taki rodzaj doświadczenia wydaje się atrakcyjny dla młodego człowieka. Poza tym treści nauczania przekazywane w ramach warsztatów dziennikarskich uczniowie wykorzystają do tworzenia internetowej wersji swojej gazety i publikowania jej na ogólnodostępnych platformach internetowych. W ten sposób będą docierać do nieograniczonego kręgu odbiorców i wykorzystywać w pracy różnorodne media, w tym media społecznościowe, poszerzając w znaczny sposób swe kompetencje informatyczne i medialne.

1.4.2. Moduł kultury filmowej i telewizyjnej

W ramach modułu kultury filmowej i telewizyjnej uczniowie poznają podstawowe elementy tworzywa filmowego, a następnie, na wskazanych w programie przykładach, nauczą się podstawowej analizy dzieła filmowego. To z kolei zwiększy ich świadomość w zakresie wiedzy o filmie, a tym samym uczyni ich kompetentnymi odbiorcami współczesnej kultury. W ten sposób zdobędą bazę dla działań zaplanowanych w następnych etapach kursu, w którym zmierzą się z pracą z kamerą. Uczniowie poznają najpierw możliwości techniczne sprzętu, a następnie wykonają ćwiczenia, podczas których zarejestrują różne ujęcia, sekwencje i sytuacje, zarówno wg konkretnego planu czy scenopisu, jak i w sposób spontaniczny. Kształcą swoje kompetencje wykorzystywania w pracy nowoczesnych technologii, co bez wątpienia jest najbardziej innowacyjnym działaniem w ramach tego modułu. Pretekstem do tych działań są organizowane w szkole i przez szkołę uroczystości, imprezy, spotkania, lekcje otwarte, projekty itp. Uczniowie, po opracowaniu uprzednio zarejestrowanych treści, będą umieszczać je na łamach szkolnej telewizji w przeznaczonym do tego celu specjalnym kanale ogólnodostępnego medium społecznościowego. W ten sposób konfrontują wytwory własnej działalności z odbiorcami, a tym samym wyciągają wnioski i doskonalą swój warsztat pracy. Jednocześnie pracują nad jednym dużym projektem – realizują program szkolnej TV poświęcony wybranym aspektom szkolnego życia. Wykonując wszystkie zadania, kształcą umiejętności pracy w zespole, uczą się gospodarowania czasem, zasobami ludzkimi i materialnymi. Planują pracę i oceniają jej efekty. Stosują wiedzę w praktyce i starają się czynić to kreatywnie. Jednocześnie umacniają w sobie poczucie tożsamości ze środowiskiem szkolnym.

1.4.3. Moduł sztuk plastycznych

W ramach modułu sztuk plastycznych uczniowie będą prezentować w niecodziennym ujęciu wybrane dzieła malarskie, perły architektury czy rzeźby. Projekt będzie nosił nazwę „Cykl: Arcydzieła” i będzie miał charakter cyklu. Celem tego cyklu będzie skierowanie uwagi społeczności uczniowskiej na temat i sposób kreacji dzieł. Uczniowie będą zapoznawać się z wybranym dziełem sztuki poprzez tworzenie scenografii, makiet, dobór kostiumów i rekwizytów, które znajdą się w przestrzeni wystawienniczej. Będą także przedstawiać wokół obrazu/dzieła teatralne etiudy. Wynikiem „Cyklu: Arcydzieła” będą, więc zarówno prezentacja obrazu, jak i dokumentacja tego działania z wykorzystaniem różnych form rejestracji. Fotograficzne relacje, zapisy wideo czy nagrania dźwiękowe będą pozwalały na kontakt z szerokim gronem odbiorców.

Uczniowie zredagują pisemne formy wypowiedzi do multimedialnych platform oraz gazety szkolnej. Będą także autorami kroniki projektu „Media w sztuce, sztuka w mediach”, która stanie się zbiorem wszystkich działań zespołów: dziennikarskiego, telewizyjno - filmowego i artystycznego. Ponadto działania na polu sztuki zakładają szerokie uczestnictwo uczniów w ofercie kulturalnej Wrocławia, którego podstawą są wyjścia na koncerty, spektakle, wystawy, udział w wydarzeniach artystycznych.

2. Warunki realizacji programu

Program „Sztuka w mediach, media w sztuce” będzie realizowany przez okres 2 lat (od września 2013 do czerwca 2015) w klasach 1-3 gimnazjum w formie zajęć pozalekcyjnych poprzez:

- spotkania uczestników w wymiarze 2 godzin lekcyjnych w tygodniu, w systemie tradycyjnym (klasowo - lekcyjnym) i z wykorzystaniem narzędzi komunikacji internetowej (konferencja skype, dyskusja na forum internetowym, wymiana myśli poprzez *funpage* itp.);
- indywidualne konsultacje;
- ćwiczenia praktyczne, udział w imprezach szkolnych, spektaklach teatralnych, projekcjach filmowych, lekcjach muzealnych i innych formach zajęć pozaszkolnych;
- spotkania i rozmowy z przedstawicielami środowiska artystycznego i środowiska mediów;
- wycieczki do ośrodków kultury i sztuki w Polsce i zagranicą;
- wyjścia do teatrów we Wrocławiu;
- wyjazdy na spektakle teatralne poza Wrocław;
- wyjścia na działania twórcze prowadzone przez Artystyczne Nadodrze;
- stworzenie grup dyskusyjnych na portalu społecznościowym Facebook.

Wszystkie zadania i projekty wpisane w program „Sztuka w mediach, media w sztuce” wymagają przede wszystkim odpowiednich narzędzi pracy. Są nimi: cyfrowe platformy edukacyjne, komputerowe programy służące do obróbki obrazu i dźwięku, programy przeznaczone do edycji i składu tekstu, cyfrowe kamery, aparaty fotograficzne, komputery przenośne i rzutniki obrazu. Do działań artystycznych niezbędne są sztalugi, parawany, tablice, reflektory na statywach oraz kratownica, tkaniny, kubiki- sześciiany do prezentacji form przestrzennych, kronika ART (zapis działań całego zespołu), papiery wizytówkowe. Istotnym warunkiem realizacji programu będzie także stworzenie biblioteczki książek przydatnych w realizacji programu i filmoteki szkolnej.

2.1. Główne dokumenty wyznaczające kierunki pracy i inspirujące do działań

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół;
- Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- Podstawa programowa przedmiotów plastyka, zajęcia artystyczne, muzyka;
- Szkolny zestaw programów „Po polsku”, aut. J.Malczewska, wyd. PWN;
- Program nauczania edukacji czytelniczej i medialnej (szkoła podstawowa i gimnazjum), Wyd. eMPI² ;
- Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich: *Europejskie podejście do umiejętności korzystania z mediów w środowisku cyfrowym*, Bruksela dn. 20. 12. 2007., KOM (2007) 833;
- Raport Badawczy: *Edukacja filmowa w polskiej szkole na podstawie opinii nauczycieli uczestniczących w warsztatach Filмотeki Szkolnej*, Warszawa 2011;
- Artykuł *Jak stymulować twórczość uczniów* autorstwa Małgorzaty Kuśpit, „Remedium” nr 125/126, 2003r. ;
- Program *Filмотeka Szkolna*, Polski Instytut Sztuki Filmowej; Warszawa 2010;
- Czy wierzysz w to, co widzisz? Praca zbiorowa. Stowarzyszenie Nowe Horyzonty, Warszawa 2010.

2.2. Pomoce naukowe

Materiał dydaktyczny i treści nauczania programu „Sztuka w mediach, media w sztuce” są skorelowane z różnymi materiałami dydaktycznymi.

2.2.1. Moduł dziennikarski

- a) podręczniki wyd. PWN „Po polsku” (zeszyty ćwiczeń do języka polskiego, kl.1., kl.2., kl.3., tu: rozdz. zatytułowane „Warsztat dziennikarski”) autorstwa J.Malczewskiej, J. Olech, L.Adrabińskiej-Pacudy;
- b) materiały szkoleniowo-edukacyjne Fundacji Nowe Media opublikowane na stronie www.fundacjanowemedia.org oraz wspólnie z Wydawnictwem Szkolnym PWN w publikacji multimedialnej „Edukacja medialna. Uczyć łatwiej”(2010);

- c) materiały szkoleniowo-edukacyjne wyd. OPERON opublikowane na platformie internetowej JUNIOR MEDIA;
- d) materiały edukacyjne opublikowane na stronie internetowej <http://edukacjamedialna.edu.pl/> ;

2.2.2. Moduł kultury filmowej i telewizyjnej

- a) *Teksty w lustrze ekranu: około filmowa strategia kształcenia literacko – kulturowego* autorstwa Witolda Bobińskiego;
- b) materiały edukacyjne portalu Edukacja Filmowa;
- c) materiały edukacyjne portalu Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej;
- d) materiały edukacyjne portalu Filmoteka Szkolna;
- e) podręcznik *Historia myśli filmowej* autorstwa Alicji Helman i Jacka Ostaszewskiego;
- f) opracowanie *Film art. Sztuka filmowa*. Davida Bordwell'a i Kristin Thompson;
- g) cykl filmów edukacyjnych „Język filmu” dostępny na <http://www.dailymotion.com/>;
- h) materiał filmowy, na który składają się tytuły poznawane przez uczestników programu w całości i we fragmentach;

2.2.3. Moduł sztuk plastycznych

- a) podręczniki WSiP „Blżej sztuki”, „Blżej muzyki”;
- b) zeszyty ćwiczeń „Sztuka w życiu – życie w sztuce”;
- c) podręczniki WSiP „Szkolna pracownia artystyczna”, „Osobisty kontakt z dziełami sztuki”;
- d) publikacja wydawnictwa Arkady „Sztuka świata”;
- e) albumy malarstwa, architektury i rzeźby.

2.3. Formy pracy

2.3.1. Formy pracy w module dziennikarskim

Program „Sztuka w mediach, media w sztuce” w module dziennikarskim jest pomyślany do realizacji jako warsztaty dziennikarskie przygotowujące uczniów do wydawania zarówno tradycyjnej (papierowej) wersji szkolnej gazetki AGRAFKA, jak i internetowych wydań gazetki w dwóch niezależnych formatach, na dwóch platformach: MAM MEDIA (w systemie tzw. qmamów) oraz JUNIOR MEDIA. Uczniowie w swej pracy dziennikarskiej przede wszystkim będą bazować na materiałach pozyskanych w ramach pozostałych modułów programu: filmowego i artystycznego.

Będą więc tworzyć różne formy dziennikarskich relacji z działań artystycznych (wyjścia do kina, teatru, na koncerty, wystawy itp.), w sposób krytyczny (np. w formie eseju, felietonu, recenzji) analizować różne teksty kultury (obejrzone wystawy, obrazy, filmy), pomagać w tworzeniu relacji z działań artystycznych na stronę internetową szkoły (na bloga i dla szkolnej telewizji).

2.3.2. Formy pracy w module kultury filmowej i telewizyjnej

W zakresie modułu kultury filmowej i telewizyjnej działania będą przebiegały dwutorowo, przy czym oba tory zostały sobie podporządkowane. Po pierwsze uczniowie będą uczestniczyć w pokazach filmów (wyjścia do kina, Akademia Filmowa „Parnasu”) i archiwalnych programów telewizyjnych, których odbiór zostanie ukierunkowany na wykonanie zadania. Rolą tego działania jest wyposażenie ich w podstawowe kompetencje pozwalające „czytać” film lub realizację telewizyjną ze zrozumieniem. Równie istotne i dlatego prowadzone równolegle, są ćwiczenia praktyczne, zmierzające do rozwinięcia u uczniów wyobraźni filmowej i telewizyjnej. Chcemy, by uczniowie wykonywali własne projekty telewizyjne i filmowe. Uczniowie będą tworzyć różne wypowiedzi filmowe (zapisy miejsc, sytuacji, rozmów) – dokumentalne, reportażowe i telewizyjne.

2.3.3. Formy pracy w module sztuk plastycznych

W zakresie modułu artystycznego uczniowie będą poznawać arcydzieła, dyskutować o ich odbiorze, poszukiwać znaczeń ikonograficznych. W kolejnym etapie będą budować ich współczesny wizerunek, uczestniczyć w procesie powstawania nowej jakości ich prezentacji. Działania te mają stanowić bodźce do dyskusji dla grona rówieśników oraz dawać możliwość do tworzenia relacji w różnych formach dziennikarskich i filmowych. Wszystkie działania zespołu będą również opracowane w formie stron artystycznych w kronice „ART” – dokumencie projektu „Media w sztuce – sztuka w mediach”.

3. Cele edukacyjne

Celem nadrzędnym programu jest wzbudzenie w uczniach zainteresowania sztuką, filmem oraz kształtowanie wśród młodych ludzi twórczych postaw tak, aby umieli i chcieli wyrażać swoją opinię i nadać jej właściwą formę w różnych gatunkach (sztuka, film, tekst dziennikarski, komunikat telewizyjny i dźwiękowy).

3.1. Cele ogólne

1. Poszerzanie wiedzy w zakresie treści obecnych w realizowanym programie nauczania przedmiotów humanistycznych i artystycznych.
2. Zapoznanie w wybranych dziełami literatury, publicystyki, sztuki malarskiej, filmu (teksty kultury polskiej i światowej).
3. Kształcenie umiejętności sprawnego posługiwania się słowem pisanym i mówionym.
4. Zachęcanie do samokształcenia i wykorzystywania mediów jako narzędzia pracy indywidualnej.
5. Kształtowanie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, ich selekcjonowania i wykorzystywania w konkretnych sytuacjach.
6. Kształcenie umiejętności organizowania warsztatu pracy.
7. Przygotowanie uczniów do świadomego, wartościującego i krytycznego odbioru różnorodnych dzieł kultury.
8. Kształcenie wrażliwości estetycznej w związku z odbiorem sztuk teatralnych, filmów, programów telewizyjnych, dzieł muzycznych, plastycznych i innych.
9. Kształtowanie pożądanых postaw etycznych w związku z wyrażaniem własnych opinii i możliwościami ich publikacji w Internecie oraz prasie.
10. Kształtowanie postawy szacunku dla autorów i ich praw autorskich.
11. Zachęcanie uczniów do uczestnictwa w spotkaniach z twórcami, autorami, artystami, wydawcami.
12. Stworzenie nowoczesnego warsztatu pracy twórczej młodzieży, umożliwiającego rozwijanie kompetencji komunikacyjnych.
13. Kształtowanie umiejętności wymiana poglądów, opinii, wątpliwości.
14. Umiejętność wykorzystania w pracy środków audiowizualnych, TIK, mediów (w tym społecznościowych).
15. Rozbudzanie talentów humanistycznych, artystycznych.

16. Kształtowanie postaw indywidualnych i społecznych cech charakteru: dyscypliny, samodzielności, współdziałania w grupie.

3.1.1. Cele ogólne dla nauczyciela

1. Wspieranie zainteresowań i uzdolnień ucznia.
2. Rozwijanie wrażliwości humanistycznej.
3. Przygotowanie do świadomego odbioru dzieł kultury.
4. Doskonalenie umiejętności swobodnego posługiwania się różnymi formami wypowiedzi.
5. Pomaganie w organizowaniu warsztatu pracy ucznia.
6. Zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w odbiorze dzieł sztuki, kultury, mediów.
7. Wspomaganie rozwoju osobowości ucznia.
8. Upowszechnianie w edukacji nowych mediów.
9. Wyzwalanie postaw wobec uczenia się opartych na kreatywności, krytycyzmie i autorefleksji.
10. Poszukiwanie i wdrażanie nowych pomocy dydaktycznych.
11. Kształtowanie systemu wartości ucznia.

3.1.2. Cele ogólne dla ucznia

1. Poszerzanie wiedzy i umiejętności wykraczających poza treści zawarte w podstawie programowej nauczania przedmiotów humanistycznych i artystycznych.
2. Poznawanie wybranych tekstów kultury o różnym charakterze i stopniu trudności.
3. Doskonalenie umiejętności ich krytycznego odbioru.
4. Samodzielne redagowanie różnego rodzaju form wypowiedzi i tworzenie tekstów kultury.
5. Wdrażanie do systematycznej pracy, samodyscypliny, samooceny i rozwoju własnej osobowości.
6. Kształcenie umiejętności samodzielnego, krytycznego i twórczego myślenia w zakresie szeroko pojmowanej humanistyki i różnych form kultury.
7. Kształcenie umiejętności właściwego wartościowania zjawisk, form, problemów otaczającego świata, z uwzględnieniem ich etycznego i estetycznego wymiaru.
8. Doskonalenie umiejętności formułowania wypowiedzi za pomocą różnych środków komunikowania, stosownie do sytuacji komunikacyjnej.
9. W zakresie samokształcenia i uczestniczenia w kulturze rozwijanie potrzeby poszukiwania informacji i wytworów kultury.
10. Rozwijanie potrzeby gromadzenia materiałów i narzędzi kluczowych w posługiwaniu się językami różnych tekstów kultury oraz korzystania z nich podczas pracy nad projektem.

11. Kształcenie umiejętności posługiwania się narzędziami i technikami oferowanymi w Internecie oraz przez nowe media.
12. Kształtowanie estetycznej wrażliwości i gustu.

3.2. Cele szczegółowe

3.2.1. W zakresie edukacji polonistycznej uczeń powinien:

- sprawnie posługiwać się językiem;
- swobodnie wypowiadać się, dyskutować, prowadzić polemiki na forum publicznym, a także uważnie słuchać drugiego człowieka,
- tworzyć własne teksty, respektując normy gramatyczne, stylistyczne języka oraz oczekiwania i gust odbiorcy,
- dostrzegać i rozumieć zjawiska zachodzące we współczesnej polszczyźnie (słownictwo środowiskowe, gwara szkolna, zasady poprawności językowej);
- przygotować i zaprezentować dłuższą wypowiedź ustną i pisemną;
- rozpoznawać manipulację językową, oddzielać fakty od opinii;
- planować, redagować i adjustować własne wypowiedzi;
- rozumieć istotę fikcyjności;
- gromadzić wiedzę oraz dokumentować informacje;
- umieć reprezentować zespół z zachowaniem obiektywizmu w przekazywaniu uzgodnionych ocen, wniosków, postulatów;
- samodzielnie korzystać z różnych dóbr kultury (biblioteki, mediateki, czytelnie, muzea itp.), tekstów kultury, Internetu, ze szczególnym uwzględnieniem portali zajmujących się digitalizacją i cyfryzacją intelektualnych i artystycznych wytworów człowieka;
- w sposób krytyczny porównać różne teksty kultury;
- interpretować teksty kultury w różnych kontekstach;
- odczytywać, nazywać i hierarchizować wartości w dziele;
- tworzyć i/lub wykorzystywać bibliografię w pracy nad powierzonym zadaniem i przestrzegać praw autorskich.

3.2.2. W zakresie edukacji filmowo - telewizyjnej uczeń powinien:

- analizować i interpretować komunikaty medialne, filmy i dzieła sztuki;
- samodzielnie tworzyć teksty dziennikarskie i multimedialne;
- rozróżniać formy i gatunki publicystyczne i filmowe;

- odróżniać informację od opinii oraz formułować oceny, opinie i recenzje;
- umieć zaplanować pracę redakcji, wykonać powierzone zadanie w redakcji w Internecie;
- znać zasady funkcjonowania mediów (blog, wideoblog, telewizja internetowa) w Internecie;
- umieć publikować w Internecie materiał wideo;
- znać język filmu;
- umieć rozpoznać konwencję i tradycję dzieła;
- umieć rozpoznać formy określające współczesną kulturę;
- znać najważniejsze dzieła kinematografii polskiej, europejskiej i światowej;
- umieć rozpoznać formy i środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla sztuki filmowej;
- sprawnie wykorzystywać warsztat małego filmowca ze szczególnym uwzględnieniem nowych mediów;
- umieć wskazać zbieżności i rozbieżności w ujęciu tematu przez różne teksty kultury;
- umieć integrować wiedzę o filmie i mediach z wiedzą ogólną;
- umieć porównać różne teksty kultury i wytwory intelektualnej działalności człowieka;
- umiejętnie posługiwać się terminologią filmoznawczą;
- posługiwać się podstawowymi pojęciami z zakresu medioznawstwa.

3.2.3. W zakresie edukacji artystycznej uczeń powinien:

- umieć analizować dzieła sztuki;
- samodzielnie lub w grupie tworzyć wystawy, scenografię, prezentacje, wernisaże;
- znać różne style i gatunki malarstwa, architektury, rzeźby;
- sprawnie, w mowie i piśmie, wypowiadać się o dziełach sztuki;
- rozróżniać techniki plastyczne;
- znać i stosować zasady planowania pracy przy tworzeniu „Cyklu: Arcydzieła”;
- znać i stosować językowe środki krytycznego oceniania obejrzanych spektakli, koncertów i wystaw.

3.2.4. W zakresie edukacji informatycznej i medialnej uczeń powinien:

- swobodnie posługiwać się wybranymi programami komputerowymi;
- umieć dokonać wyboru, a następnie w samodzielnej pracy łączyć i stosować różne narzędzia informatyczne, edytory i aplikacje do obróbki obrazu i dźwięku;
- dokonać składu gazetki w różnych programach komputerowych;
- podczas pracy mieć świadomość zasad funkcjonowania mediów (gazet) w Internecie;

- umieć opublikować szkolną gazetę w Internecie;
- wykorzystywać Internet do funkcjonowania redakcji gazety oraz szkolnej telewizji;
- wykorzystywać technologie informacyjne w celu zdobywania wiedzy i w pracach o charakterze warsztatowym;
- swobodnie i skutecznie przeszukiwać, selekcjonować i wykorzystywać zasoby Internetu;
- umieć dokonać w Internecie publikacji materiałów wideo;
- stosować zasady etykiety językowej podczas działań w obszarze mediów internetowych;
- znać, stosować i doskonalić sposoby uczenia się dostępne za pośrednictwem Internetu (wideokonferencje; lekcje w Internecie);
- dokumentować, archiwizować prace z wykorzystaniem technologii informatycznej;

3.2.5. W zakresie edukacji obywatelskiej i postaw uczeń powinien:

- działać rzetelnie i uczciwie;
- być odpowiedzialnym za własną pracę;
- w ocenie zdarzeń i ludzi zachowywać obiektywizm;
- szanować cudze zdanie oraz bronić własne poglądy;
- umieć planować i konsekwentnie przeprowadzić przedsięwzięcia;
- krytycznie korzystać z różnych źródeł informacji;
- przyjmować różne role grupowe i racjonalnie organizować pracę zespołową;
- znać strukturę szkoły, zasady jej funkcjonowania, a także prawa i obowiązki ucznia;
- znać i szanować ważne w Polsce i Unii Europejskiej wartości;
- rozróżniać kulturę elitarną od kultury masowej;
- mieć świadomość cywilizacyjnych przemian w społeczeństwie, których podstawą jest coraz większy postęp technologiczny;
- potrafić określić cechy wspólnoty kulturowej, z którą się identyfikuje.

4. Treści programowe

Przedstawiona wyżej struktura programu wynika z założenia problemowego spojrzenia na język, dziennikarstwo, kulturę, sztuki plastyczne, media czy film. Kolejność omawiania poszczególnych zagadnień zdeterminowana jest kierunkiem wprowadzania wiedzy humanistycznej, który mieści się w haśle „od teorii w stronę praktyki”.

Za punkt wyjścia proponujemy wiedzę o języku różnych tekstów kultury i kulturze jako takiej, którą tworzą różne zjawiska i systemy znakowe. Tak rysująca się wspólna płaszczyzna wielu dyscyplin humanistycznych będzie sprzyjać uporządkowaniu wiedzy potencjalnie rozproszonej oraz integracji wiedzy o komunikacji językowej, medialnej, wiedzy filmoznawczej i tej z zakresu malarstwa czy muzyki.

Drugi blok tematyczny skupia się wokół genologii i podstaw analizy tekstu kultury. Omawiane są tutaj m.in. zagadnienia wyznaczników gatunkowych, cech stylu, stylistycznej różnorodności, wzajemnych wpływów czy oddziaływań konwencji. Ponadto wprowadzone są ćwiczenia, za pomocą których badana jest struktura tekstu kultury i unaocznione zostają związki między formą a treścią kulturowego komunikatu. Zależy też nam na refleksji, w świetle której zrozumiałe staną się kulturowe kontynuacje i innowacje.

Trzeci blok tematyczny będzie miał charakter *stricte* praktyczny. Kluczowym działaniem jest w nim tworzenie tekstu kultury – językowego, wizualnego czy dźwiękowego. Głównym celem tego bloku jest zastosowanie wiedzy w praktyce – skądinąd kluczowej kompetencji współczesnego człowieka.

Ostatni, czwarty blok, kładzie nacisk na rozwijanie umiejętności dokumentowania pracy, publikacji i prezentacji. Głównym zadaniem jest przygotowanie, prowadzenie i administrowanie bloga i kanału telewizyjnego w ramach istniejącego medium internetowego; przygotowanie i wydanie szkolnego czasopisma AGRAFKA; udokumentowanie w różnych sposób prac plastycznych i działań artystycznych.

4.1. Wykaz zagadnień

	Moduł dziennikarstwa		Moduł kultury filmowej i telewizyjnej		Moduł sztuk plastycznych	
Język tekstu kultury	zagadnienie	treści szczegółowe	zagadnienie	treści szczegółowe	zagadnienie	treści szczegółowe
	Pojęcie dziennikarstwa	Pojęcie dziennikarstwa, działy piśmiennictwa, dziennikarz i jego zdania.	Pojęcie tekstu kultury	Pojęcie kultury, różne definicje kultury, kultura jako zbiór tekstów, film jako tekst.	Obraz jako tekst kultury	Dzieło sztuki, arcydzieło, kicz, przykłady burzenia stereotypów.
	Z czego składa się informacja	Czym jest informacja, dobór i selekcja informacji, gatunki informacyjne - ich cechy i budowa: tytuł, lid, korpus (odwrócona piramida informacyjna).	Początki sztuki filmowej	Kinematograf, dokonania braci Lumiere, projektory filmowe, kino nieme, taper, rewolucja udźwiękowienia, filmowe pomniki historii kina.	Obraz jako świadectwo czasu	Historia malarstwa, dzieła charakterystyczne dla epoki, kanony piękna ciała kobiecego, rewolucje w malarstwie.
	Publicystyka	Czym jest publicystyka, odróżnianie opinii od informacji, komentarz dziennikarski i sposoby jego wyrażania.	Podstawy języka filmu	Kadr, ujęcie, scena, ruch kamery, szwenk, punkty widzenia kamery, scenariusz a scenopis, interpunkcja filmowa, klaps i jego funkcje.	Poznanie dzieła kultury	Techniki plastyczne: malarskie, rysunkowe, graficzne. Zapoznanie z poszczególnymi technikami, wprowadzenie pojęć: perspektywa renesansowa, sfumato, laserunek, kompozycja, impasto, puentylizm.
	Etyka dziennikarska	Pojęcie prawa autorskiego, zasady Creative Commons, dobór informacji i zdjęć na zasadach zgodnych z prawem autorskim, fikcja i kłamstwo w mediach.	Przestrzeń filmowa	Scenograf, scenografia, przestrzeń unaoczniona, przestrzeń wyobrażona, przestrzeń symboliczna, realizacje w plenerze a realizacje w studio, komputerowe efekty specjalne.	Tworzenie dzieła kultury	Komponowanie przestrzeni, dobór rekwizytów, sposób prezentacji, odbiór dzieła sztuki - widzowie.

	Tworzymy zespół redakcyjny	Kto jest kim w redakcji, działy w gazecie (dziennikarstwo publicystyczne, kulturalne, sportowe itp.), funkcje w redakcji (redaktor naczelny, grafik, dziennikarze, fotoreporterzy, korektorzy), Rola kolegium redakcyjnego w pracy redakcji.	Narracja filmowa	Znaczenie montażu, efekt Kuleszowa, sposoby łączenia ujęć, montaż równoległy a pozostałe metody łączenia ujęć, narrator i narracja, pojęcie suspensu, akcja, ekspozycja, retrospekcja, introspekcja, linearyzm, chronologia i achronologia, pojęcie czasu w filmie, znaczenia i zadania dźwięku w filmie.	Tworzenie planu pracy dla „Cyklu arcydzieła”	Wybór prac plastycznych do cyklu, stworzenie harmonogramu wpisującego się w plan pracy szkoły, wydarzeń kulturalnych, podział zadań i obowiązków.
	Zakładamy szkolną gazetę	Szpigiel i inne pojęcia związane z układem gazety (pagina, żywa pagina, winieta, podlewy, szpalty itp.), planowanie „jedyńki” i layoutu szkolnej gazety (tytuł, stopka itp.).	Plan filmowy a kompozycja	Pojęcie czołówki i tyłówki. Plan filmowy, plan totalny/daleki, plan ogólny, plan pełny, plan amerykański, plan średni, plany bliskie: zbliżenie/wielki plan, detal/wielkie zbliżenie, makrodetal. Formaty obrazu.	Jak pokazać działania w Internecie	Wybór prac konkursowych, nagrodzonych, wyróżnionych, dokonanie selekcji zdjęć. Projekt strony internetowej Galeria na Parnasie.
Gatunek i analiza tekstu kultury	Gatunki dziennikarstwa – z historii prasy	Podział piśmiennictwa, narodziny gazet (Polska i świat), rozróżnianie dziennikarstwa informacyjnego i publicystyki, podział gazet (dzienniki, tygodniki itp.), różne działy dziennikarstwa (sportowe, modowe, kulturalne, polityczne, społeczne i in.).	Rodzaj czy gatunek? Kłopoty z klasyfikacją	Podział klasyczny form filmowych, metraże: krótki, średni i pełny, dramat a melodramat, komedia a tragikomedie, western, fantasy, science-fiction, dreszczowiec, filmy gatunkowo synkretyczne.	Dyscypliny plastyczne	Malarstwo, rzeźba, rysunek, architektura, szkło, ceramika, architektura wnętrz, grafika, media.

Gatunki informacyjne	Podział gatunków informacyjnych, krótkie gatunki informacyjne (informacja, flesz, notatka, zjawka), obiektywizm w gatunkach dziennikarskich.	O znaczeniu konwencji	Konwencja a styl, styl zerowy i kino finalistyczne, kino wielkich autorów, cel tworzenia a odbiorca, Hollywood a Europa, kino na usługach, realizm i kracjonizm, dokument, fabuła.	Analiza obrazu, rzeźby, architektury	Kompozycja dzieła sztuki, jego ekspresja, kolor, faktura, materiał wykonania, przynależność do epoki i nurtu.
Gatunki publicystyczne	Pojęcie publicystyki, gatunki publicystyczne i ich wyznaczniki (felieton), odróżnianie opinii i komentarza, zabiegi stosowane w tekstach publicystycznych (subiektywizm, ironia, ocena)	Symbole i metafory w filmie	Kody filmowe i niefilmowe, znaczenie dosłowne i przenośne obrazu filmowego, znaki symboliczne, obrazy metaforyczne.	Gatunki malarstwa	Portret, autoportret, portret zbiorowy, karykatura, pejzaż, scena marynistyczna, martwa natura, weduta, scena rodzajowa, nokturn, batalistka, scena historyczna.
Dziennikarstwo kulturalne	Dziennikarstwo a inne dziedziny, związki dziennikarstwa z muzyką, filmem, literaturą, recenzja i esej kulturalny jako gatunki dziennikarstwa kulturowego	Dominanta i inne znaczące zabiegi kompozycyjne	Zamknięcie i otwarcie kompozycji, powtórzenie, motyw przewodni, kanwa filmu, kompozycja szkatułkowa, wielogłosowość, dynamizm kompozycji filmowej wobec statyczności sztuk plastycznych.	Gatunki rzeźby	Rzeźba monumentalna, sepulkralna, parkowa, jako symbol władzy, pomnik męczeństwa.
Na pograniczu dziennikarstwa i literatury	Związki dziennikarstwa i literatury, reportaż jako forma synkretyczna – jej cechy i wyznaczniki, wybitni twórcy reportażu (Kapuściński, Jagielski), formy literackie na łamach gazety (opowiadania, wiersze, komiksy)	Kreacja postaci	Twarz postaci, ciało postaci, znaczenie kostiumu, język bohatera, zaangażowanie w tworzenie postaci i praca aktora, postaci autentyczne a postaci fikcyjne, rekwizyt i jego rola w charakterystyce, metamorfoza postaci.	Gatunki architektury	Architektura sakralna, muzealna, pałacowa, użyteczności publicznej, wystawiennicza, mieszkalna, architektura sal widowiskowych, oper.

	Czytelnik – odbiorca tekstu dziennikarskiego	Analiza tekstów dziennikarskich skierowanych do konkretnego odbiorcy (prasa kobieca, młodzieżowa, sportowa itp.).	Związki filmu z literaturą i malarstwem	Film a inne sztuki przedstawiające, film jako tekst pogranicza wielu sztuk,	Związki sztuki z filmem i teatrem	Sztuka w filmie, teatrze, operze na przykładzie wyjątków kulturalnych „Zuzanna i starcy” „Ziemia obiecana” „Cyrulik sewilski.”
	Dziennikarstwo jako sztuka rozmowy	Wywiad jako tekst dziennikarski, analiza wywiadów z różnymi osobami (w zależności od rodzaju prasy), tworzenie tekstu wywiadu (zapis, autoryzacja).	Punkt widzenia w filmie dokumentalnym	Etyka a estetyka w kinie dokumentalnym, wybory reżysera filmu dokumentalnego; sposoby realizacji tematu, problem odpowiedzialności za dzieło,	Widz – krytyk i recenzent	Estetyka wystawy, prezentacji, zainteresowanie widzów, ocena działań twórczych. Zebranie recenzji w postaci stron artystycznych.
	Współczesne dziennikarstwo	Zmiany we współczesnym dziennikarstwie, pojęcie tabloidyzacji mediów, dziennikarstwo obywatelskie i internetowe, portale i blogi jako nowa forma dziennikarstwa	Między kreacją a reportażem – gry dokumentalistów filmowych	Film eseistyczny, mokumenty, konwencja wideoklipu i jej ekspansywność, cechy reportażu, płynność i umowność granic gatunkowych,	Sztuka współczesna	Wrocławskie Artystyczne Nadodrze, poznanie propozycji inicjatyw i działań twórczych, udział w grach, zabawach i innych formach wypowiedzi przez sztukę.
	Analiza tekstów dziennikarskich	Przyporządkowywanie tekstów do określonych gatunków dziennikarskich, analiza tematów podejmowanych w tekstach informacyjnych i publicystycznych.	Czytanie muzyki filmowej	Relacja między obrazem i muzyką, muzyka jako ilustracja, muzyka jako dopełnienie obrazu, związki muzyki ze światem przedstawionym dzieła, wpływy i zależności między gatunkiem filmowym a muzyką.		

Tworzenie tekstu kultury	ABC dziennikarstwa	Podstawowe pojęcia dziennikarskie: szpigel, stopka, skład, korekta, szpalta; zasady tworzenia tekstu przygotowywanego do druku (formatowanie tekstu); elementy artykułu (nadtytuł, tytuł, lid, śródtytuły).	Sprzęt filmowy i narzędzia komputerowe wspomagające tworzenie materiałów filmowych	Kamera filmowa JVC – zasady obsługi urządzenia; przenoszenie materiału filmowego na inny nośnik; aplikacja do montażu ArKaos i jej możliwości; obsługa aparatu fotograficznego Nikon; obsługa statywu; zasady przechowywania sprzętu; zasady pobierania i zdawania sprzętu do przechowania.	Techniki plastyczne	Techniki malarskie, techniki rysunkowe, techniki rzeźbiarskie, collage, decoupage, frotaż
	Redakcja i jej działy	Przypomnienie o funkcjach pełnionych w redakcji (red. naczelny, zastępca red. naczelnego, grafik, red. techniczny), planowanie działów w szkolnej gazecie (informacyjny, kulturalny, wstępniak, fotoreportaż).	ABC dobrego fotografowania i filmowania	Pojęcia: ekspozycja, migawka, przysłona; mocne punkty obrazu, fotografia osób, fotografia obiektów w przestrzeni naturalnej i zurbanizowanej; światło i balans bieli, czas naświetlania, ujęcia w ruchu i ujęcia statyczne, filmowanie krajobrazów, filmowanie osób, filmowanie tematów: reportaż, wywiad; filmowanie a światło naturalne i sztuczne.	Budowanie przestrzeni	Projektowanie scenografii, wybór przestrzeni, podział elementów scenograficznych <ul style="list-style-type: none"> • stojące - podesty - służące do kształtowania terenu, schody, blejtramy • wiszące – tzw. prospekty (malowane zwijane tła) • trójwymiarowe – kolumny, drzewa, bramy skały
	Szpigel – zasady tworzenia rozkładówki	Pojęcie rozkładówki, ustalanie zasad tworzenia szpigła, planowanie pracy w redakcji.	Mój krótki materiał filmowy	Uczestnicy wykonują małe zadania – realizują: ujęcie, dwa ujęcia, scena, film z miejsca, ujęcie motywu,	Planujemy działania twórcze	„Cykl: Arcydzieła”, wernisaże, konkursy, wywiad z artystą, wyjścia artystyczne

	Co na „jedynekę”?	Planowanie winiety gazety i jej tytułu, ustalanie zasad tworzenia layoutu, dobór kolorystyki oraz układu/wyglądu okładek w gazecie.	Analiza i omówienie własnych nagrań filmowych	Uczeń dokonuje analizy własnego materiału – omawia kompozycję kadru, ujęcia i sceny; uczeń prezentuje ujęcia w co najmniej trzech planach.	O kronice	Omówienie sposobu zapisu działań grupy, pokaz kronik, wykonanie okładki, prezentacja ciekawych stron artystycznych
	ABC grafiki prasowej	Podstawowe pojęcia związane z grafiką prasową, zasady doboru kolorystyki w gazecie (podlewki, pagina, okładki), dobór materiałów fotograficznych i techniki obróbki zdjęć.	Ćwiczenia edycji i montażu	Import materiału do aplikacji, praca z plikami wideo, stosowanie wbudowanych efektów i przejść, linia edycyjna – ćwiczenia, czołówka i tyłówka, eksportujemy gotowy materiał, selekcja materiału wideo, warsztaty montażu.	Planowanie podziału ról przy opracowaniu kroniki	Fotograficzne przedstawienie całego zespołu (zespół dziennikarski, filmowy i artystyczny) artmaster kroniki, sekretarz, fotograf
	Prawo prasowe w praktyce	Przypomnienie pojęcia prawa autorskiego oraz zasad Creative Commons, umiejętność wyszukiwania tekstów kultury (informacji, zdjęć, grafiki) dostępnych na prawach Creative Commons i wykorzystywanie ich w szkolnej gazecie	Piszemy koncepcję programu telewizyjnego	Nazwa stacji telewizyjnej, logotyp, czołówka, motyw muzyczny, ramówka, kalendarz działań.	Planowanie scenografii wydarzeń z życia szkoły	11 listopada Wieczór wigilijny 3 maja Pożegnanie klas 3
	Tworzenie tekstów informacyjnych	Przygotowywanie przez uczniów różnych form tekstów informacyjnych z życia szkoły: informacja, sprawozdanie, zjawki, artykuły.	Zasady pracy działu szkolnej telewizji	Planowanie pracy, podział obowiązków, zadania w redakcji i ich hierarchia.	„Cykl arcydzieła”	Samodzielnie lub grupowe wykonanie prezentacji wybranego dzieła z wykorzystaniem technik malarskich, rysunkowych, elementów scenografii.

Felieton – dziennikarska opinia	Uczniowie tworzą felietony na zadany temat (przygotowują się do udziału w Ogólnopolskim Konkursie na Felieton), pisanie felietonów o życiu szkoły (m.in. wstępniak).	Informacja w telewizji	Uczniowie przygotowują trzyminutowy materiał informacyjny na zadany temat, a następnie publikują go w kanale telewizyjnym.	Podsumowanie prezentacji „Cyklu arcydzieła”	Zebranie opinii zespołu przedstawiającego oraz odbiorców; dyskusja o projekcie
Sztuka wywiadu	Przygotowanie do wywiadu (zbieranie informacji, tworzeni nieszablonowych pytań), szukanie „tematów-ciekawych osób” do przeprowadzenia wywiadu, autoryzacja i publikacja tekstu.	Wywiad w telewizji	Koncepcja wywiadu, temat, proces przygotowania – praca ze źródłami, rodzaje źródeł, warunki konieczne do spełnienia przed wywiadem, w trakcie, po zakończeniu a przed publikacją.	Wywiad z artystą	Wywiad na żywo z artystą(Alfons Maria Mucha) i dziennikarką wcielającymi się w postaci, opracowanie ciekawych pytań, przygotowanie aranżacji otoczenia dla wywiadu, kostiumów, oprawa kopiowanych przez uczniów prac, których inspiracją były dzieła A. M. Muchy.
Dziennikarstwo w działaniu - reportaż	Poszukiwanie tematów na re- portaż, przygotowania do pisa- nia reportażu z życia szkoły , tworzenie fotoreportażu (umiejętność dobru materiału fotograficznego), przygotowanie do konkursów na szkolny reportaż (m.in. w ogólnopolskim konkursie gazet szkolnych „Forum Pismaków”).	Wideoblog a kanał telewizyjny	Portale społecznościowe z możliwością założenia bloga lub kanału; charakterystyka – podobieństwa i różnice, możliwości uatrakcyjnienia i wyróżnienia prezentacji; administrowanie – co dobry administrator powinien, a czego nie powinien robić?	Wernisaż	Pojęcia wernisaż, finisaż, kurator wystawy, VIP, oprawa muzyczna, artysta, organizacja uroczystego otwarcia wystawy, przygotowanie prac, zaproszeń, miejsca, poczęstunku, savoir vivre <ul style="list-style-type: none"> • Wernisaż jesienny • Wernisaż zimowy • Wernisaż z Brueglem

	Recenzja – trudna forma?	Tworzenie recenzje z imprez kulturalnych (wystawy, koncerty) oraz recenzji książek i filmów, analiza dzieła filmowego (w tym dokumentalnego).			Pomysł na ...	Poszukiwanie niekonwencjonalnego pomysłu na wernisaż „ Bruegel pod lupą” malarskie interpretacje obrazów niderlandzkiego artysty to efekt kilkumiesięcznej pracy uczniów, jak je zaprezentować?
W wirtualnym świecie kultury	Tworzymy redakcję internetową	Założenie redakcji szkolnej gazety na dwóch portalach: Junior Media i Mam Media, przydział funkcji, zakładanie kont, założenie grupy redakcji na portalu społecznościowym (facebook)	Moje prace w sieci – w jaki sposób i gdzie publikować?	Prezentacja popularnych i ciekawych portali: youtube, video, wordpress, blogspot; zasady działania w ramach wybranych obszarów publikacji; prawne aspekty publikowania różnych materiałów w sieci – podstawowe kwestie.	Internetowa galeria	Stworzenie internetowej „Galerii na Parnasie” Prezentowanie najlepszych prac plastycznych, zapisu video z wernisaży, imprez szkolnych.
	Dziennikarstwo internetowe	Pojęcie dziennikarstwa internetowego, zapoznanie z portalami informacyjnymi i wortalami dziennikarskimi, próby pisania tekstów w ramach tzw. dziennikarstwa obywatelskiego oraz blogowego.	Portale poświęcone kulturze filmowej i teatralnej	Filmweb; Nowe horyzonty; Stopklatka, Filmoznawcy, E-teatr, Teatralny, Teatr dla was, Dziennik teatralny – prezentacja i charakterystyka; badanie zawartości i możliwości poszczególnych witryn.	Kontakt grupy	Założenie grupy dyskusyjnej na facebooku; Zbieranie pomysłów, szybki przepływ informacji, przypomnienia o wyjściach kulturalnych.

	Tworzymy gazetę w internecie	Tworzenie makiet szkolnej gazety w Internecie (z wykorzystaniem dostępnych portali, m.in. Junior Media i Mam Media), zapoznanie z doбором makiet, grafiki, formatowaniem tekstów na gotowych makietach, pisanie tekstów z wykorzystaniem dostępnych makiet.	Literatura w Internecie	Port literacki, Booklips, Doczytania, Wolne Lektury - prezentacja i charakterystyka; badanie zawartości i możliwości poszczególnych witryn; ebook jako nowa forma książki.		
	Dziennikarstwo radiowe	Cechy i specyfika dziennikarstwa radiowego, radiowe formy dziennikarskie, zapoznanie się z zawodem dziennikarza radiowego podczas wizyty w redakcji radia.	Netykieta	Geneza pojęcia; różne funkcje Internetu a zasady etyczne; przykłady nadużyć podczas korzystania z Internetu; podstawowe zasady dobrego zachowania w sieci internetowej.		
	Dziennikarstwo telewizyjne	Cechy i specyfika dziennikarstwa telewizyjnego, gatunki telewizyjne, próby nagrywania krótkich form (casty) i umieszczanie ich w internetowym wydaniu szkolnej gazety.				
	Istniejemy w sieci	Publikacja gazety szkolnej w sieci (w ramach różnych dostępnych portali , np. Junior Media i Mam Media), przygotowywanie się do ogólnopolskich konkursów na szkolne gazety internetowe (Junior Media oraz Forum Pismaków).				

5. Przewidywane osiągnięcia

Po zakończeniu całego cyklu programowego w ramach trzech modułów programu uczeń nabywa wiele różnorodnych wiadomości, kompetencji i umiejętności z szeroko pojmowanej humanistki. Wśród najważniejszych osiągnięć ucznia-uczestnika programu znajdują się te, dotyczące kompetencji komunikacyjnych, medialnych, artystycznych i informatycznych.

Uczeń po całym cyklu programowym:

- posługuje się specjalistycznym słownictwem i terminologią związaną z dziennikarstwem, sztuką, filmem i telewizją;
- posiada umiejętność dyskusowania na tematy związane z literaturą, publicystyką, filmem i ogólnie pojętą sztuką polską i światową;
- posiada umiejętność zbierania i selekcjonowania informacji pochodzących z różnych źródeł;
- sprawnie posługuje się materiałami z własnego warsztatu pracy;
- wykorzystuje zdobytą wiedzę w szkole i poza nią;
- posiada umiejętność prezentowania efektów własnej pracy w formie mówionej, pisanej, wizualnej (na forum szkoły i poza nią);
- potrafi pracować w zespole,
- posiada wiedzę o sztuce współczesnej, podejmuje polemikę na temat działań twórców;
- tworzy własne wypowiedzi artystyczne i prezentuje je w cyklu „Arcydzieła”;
- zna instytucje kulturalne i potrafi świadomie z nich korzystać.;
- zna różnorodne techniki medialne i wykorzystuje je w swojej pracy;
- świadomie korzysta z różnych mediów.

5.1. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji polonistycznej

Uczeń:

- sprawnie posługuje się językiem;
- swobodnie wypowiada się, dyskutuje na forum publicznym;
- tworzy własne teksty, respektując normy gramatyczne, stylistyczne języka oraz oczekiwania i gust odbiorcy;
- zna i stosuje zasady poprawności językowej;

- przygotowuje różne gatunkowo wypowiedzi;
- planuje, redaguje adjustuje własne wypowiedzi;
- gromadzi wiedzę oraz dokumentuje informacje;
- umie reprezentować zespół z zachowaniem obiektywizmu w przekazywaniu uzgodnionych ocen, wniosków, postulatów;
- samodzielnie korzysta z różnych dóbr kultury (biblioteki, mediateki, czytelnie, muzea itp.), tekstów kultury, Internetu, ze szczególnym uwzględnieniem portali zajmujących się digitalizacją i cyfryzacją intelektualnych i artystycznych wytworów człowieka;
- interpretuje teksty kultury w różnych kontekstach;
- odczytuje, nazywa i hierarchizuje wartości w dziele;
- tworzy i/lub wykorzystuje bibliografię w pracy nad powierzonym zadaniem i przestrzega praw autorskich.

5.2. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji artystycznej

Uczeń:

- umie analizować dzieła sztuki;
- samodzielnie tworzy wystawy, scenografię, prezentacje, wernisaże;
- zna różne style i gatunki malarstwa, architektury, rzeźby;
- sprawnie, w mowie i piśmie, wypowiada się o dziełach sztuki;
- rozróżnia techniki plastyczne;
- zna i stosuje zasady planowania pracy przy tworzeniu „Cyklu: Arcydzieła”;
- zna i stosuje językowe środki krytycznego oceniania obejrzanych spektakli, koncertów i wystaw;
- tworzy relacje z działań artystycznych na platformy multimedialne.

5.3. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji telewizyjnej i filmowej

Uczeń:

- analizuje i interpretuje komunikaty medialne, filmy i dzieła sztuki;
- samodzielnie tworzy teksty dziennikarskie i multimedialne;
- rozróżnia formy i gatunki publicystyczne i filmowe;
- odróżnia informację od opinii oraz formułuje oceny, opinie;
- umie zaplanować pracę redakcji, wykonać powierzone zadania zespołowe;
- zna zasady funkcjonowania mediów (blog, wideoblog, telewizja internetowa) w Internecie;
- zna poetykę filmu i potrafi wykorzystać tę wiedzę w interpretacji i podczas tworzenia własnych form filmowych;
- umie zredagować scenopis i prosty scenariusz;
- potrafi nakręcić prosty materiał filmowy o charakterze reportażowym, informacyjnym, dokumentalnym i artystycznym;
- umie publikować w Internecie materiał wideo; własne teksty;
- umie rozpoznać konwencję i tradycję dzieła;
- umie rozpoznać formy określające współczesną kulturę;
- zna najważniejsze dzieła kinematografii polskiej, europejskiej i światowej;
- umie rozpoznać formy i środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla sztuki filmowej;
- umie porównać różne teksty kultury i wytwory intelektualnej działalności człowieka;
- posiada umiejętność posługiwania się terminologią filmoznawczą i dziennikarską;
- posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu medioznawstwa.

5.4. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji informatycznej i medialnej

Uczeń:

- swobodnie posługuje się wybranymi programami komputerowymi;
- w pracy stosuje różne narzędzia informatyczne, zwłaszcza edytory i aplikacje do obróbki obrazu i dźwięku; grafiki i składu tekstu;
- umie wykonać skład szkolnej gazetki w różnych programach komputerowych;
- zna zasady funkcjonowania mediów (gazet) w Internecie;
- umie opublikować szkolną gazetę w Internecie;
- do funkcjonowania redakcji gazety oraz szkolnej telewizji wykorzystuje Internet;

- w zdobywaniu wiedzy i pracach o charakterze warsztatowym wykorzystuje technologie informacyjne;
- swobodnie i skutecznie przeszukuje, selekcjonuje i wykorzystuje zasoby Internetu;
- umie opublikować w Internecie własne materiały wideo;
- stosuje zasady etykiety językowej podczas działań w obszarze mediów internetowych;
- zna, stosuje i doskonali sposoby uczenia się dostępne za pośrednictwem Internetu (wideokonferencje; lekcje w Internecie);
- dokumentuje, archiwizuje prace z wykorzystaniem technologii informatycznej;
- obsługuje kamerę cyfrową, fotograficzny aparat cyfrowy i rejestratory dźwięku i obrazu dostępne w nowych mediach (iphone, tablet);
- posiada umiejętność obróbki obrazu i dźwięku przy wykorzystaniu dostępnych aplikacji komputerowych.

5.5. Przewidywane osiągnięcia w zakresie edukacji obywatelskiej

Uczeń:

- w ocenie zdarzeń i ludzi zachowuje obiektywizm;
- szanuje cudze zdanie oraz umie bronić własnych poglądów;
- umie planować swoją pracę i bierze odpowiedzialność za pracę całej grupy;
- krytycznie korzysta z różnych źródeł informacji;
- przyjmuje różne role grupowe i racjonalnie organizuje pracę zespołową;
- zna i szanuje ważne w Polsce i Unii Europejskiej wartości;
- rozróżnia kulturę elitarną od kultury masowej;
- ma świadomość cywilizacyjnych przemian w społeczeństwie, których podstawą jest coraz większy postęp technologiczny;
- potrafi określić cechy wspólnoty kulturowej, z którą się identyfikuje;
- zna i szanuje prawo autorskie.

6. Sposoby osiągnięcia założonych celów

6.1. Metody pracy

W metodyce autorzy programu korzystają z dorobku dydaktyki ogólnej i wykorzystują metody zarówno podające jak i praktyczne. Czynnikiem decydującym o wyborze danej metody jest tematyka zajęć. Jednakże z uwagi na charakter programu dominują metody aktywizujące i praktyczne.

6.1.1. Metody w module dziennikarskim

W module dziennikarskim wykorzystywane będą zarówno metody podające (wykład, pokaz, pogadanka), jak i metody praktyczne (przykłady gatunków tekstów dziennikarskich z objaśnieniem; ćwiczenia w redagowaniu tekstów z wykorzystaniem ich cech gatunkowych; wykonywanie projektów). Niewątpliwie w tym module nacisk położony będzie przede wszystkim na metody praktyczne-ćwiczeniowe, gdyż uczniowie w ramach formuły warsztatów dziennikarskich skupiać się będą na tworzeniu różnorodnych form tekstów dziennikarskich.

6.1.2. Metody w module filmowo-telewizyjnym

W zakresie modułu filmowo – telewizyjnego są to: twórcze rozwiązywanie problemu, studium przypadku, drama, projekt, dyskusja, pokaz, prelekcja, przekład intersemiotyczny, heureza.

6.1.3. Metody w module artystycznym

W trakcie zajęć, gdy dominuje teoria dzieła, wykorzystywane będą: wykład, pogadanka, dyskusja, opis, opowiadanie, wyjaśnienie. Kiedy działania będą miały charakter praktyczny czy warsztatowy, zastosowanie znajdą metody takie jak: pokaz, ćwiczenie, instruktaż, rozwijanie umiejętności i inscenizacja.

6.2. Realizacja celów

Cele założone w programie będą realizowane w wyniku opisanych różnorodnych działań.

6.2.1. Sposoby realizacji celów w module dziennikarskim

W module dziennikarskim do podstawowych sposobów realizacji założonych celów będzie należało:

- stosowanie podczas zajęć koła różnorodnych technik kształcenia, w tym głównie opartych na pracy grupowej i przy użyciu technik informatycznych;
- redagowanie szkolnej gazetki „AGRAFKA” w oparciu o metody wypracowane podczas warsztatów dziennikarskich;
- przygotowanie specjalnych (okazjonalnych) wydań gazetki, np. w ramach realizacji szkolnych projektów edukacyjnych czy też wydań powarsztatowych;
- publikacja materiałów uczestników warsztatów na stronie internetowej szkoły;
- współpraca z czasopismami lokalnymi, m.in. z „Gazetą Wrocławską” (w ramach programu edukacyjnego JUNIOR MEDIA);
- wycieczki dydaktyczne (do redakcji pism lokalnych, radia, telewizji, kina, teatru, na wystawy itp.);
- prowadzenie przez uczestników koła segregatora prasowego gromadzącego wycinki, materiały, zapiski, realizowane podczas zajęć ćwiczenia;
- organizowanie konkursów oraz uczestnictwo w ogólnopolskich konkursach dziennikarskich, np. FORUM PISMAKÓW, JUNIOR MEDIA W DRUKU, Ogólnopolski Konkurs na Felieton itp.;
- uczestnictwo w programach dziennikarskich JUNIOR MEDIA (oprac. przez wyd. OPERON) oraz MAM MEDIA (oprac. przez Fundację Nowe Media i pod patronatem Wydawnictwa Szkolnego PWN);
- wydawanie szkolnej gazety AGRAFKA (druk co miesiąc);
- wydawanie internetowych wersji szkolnej gazety na ogólnopolskich platformach medialnych: JUNIOR MEDIA oraz MAM MEDIA.

6.2.2. Sposoby realizacji celów w module kultury filmowej i telewizyjnej

W module kultury filmowej i telewizyjnej podstawowymi sposobami osiągnięcia założonych celów będą:

- pokazy filmów w ramach Akademii Filmowej „Parnasu” i pokazy fragmentów filmów podczas zajęć warsztatowych;
- prowadzenie szkolnego wideobloga i kanału telewizji szkolnej w ramach istniejącego medium społecznościowego;
- uczestnictwo w konkursach filmowych dla młodzieży organizowanych m.in. pod patronatem PISF, NHEF, Biura Literackiego;
- wykonanie metodą projektu filmu dokumentalnego tematyką związanego ze środowiskiem szkolnym;
- rejestrowanie i publikowanie w Internecie materiałów przedstawiających uroczystości, imprezy, spotkania, szeroko pojęte życie szkoły;
- praca zespołowa z wykorzystaniem dostępnego sprzętu elektronicznego i aplikacji komputerowych;
- dyskusje na temat oglądanych dzieł filmowych i multimedialnych wytworów uczestników programu;
- wykonanie internetowej mapy kultury;
- spotkania z osobami zawodowo zajmującymi się mediami, kinem i telewizją jako instytucją oraz filmem;
- tworzenie recenzji i komentarzy do obejrzanych filmów, dzieł kultury;

6.2.3. Sposoby realizacji celów w module sztuk plastycznych

W module sztuk plastycznych głównymi formami osiągnięcia założonych celów będą:

- uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych Wrocławia i Dolnego Śląska;
- poznanie repertuaru teatrów, opery i filharmonii;
- zwiedzanie wystaw czasowych i stałych muzeów oraz galerii Wrocławia;
- prezentacje cyklu „Arcydzieła” w galerii szkoły (każda z prezentacji ma odmienną formę, która jest wynikiem współpracy grupy; mogą to być mini scenografie, makiety, nagrania video, etiudy, pokazy światła);
- wykonywanie relacji fotograficznych, filmowanie, nagrywanie przygotowanych prezentacji;
- umieszczanie zapisów akcji plastycznych na ogólnopolskich platformach internetowych;
- przygotowanie wystaw fotograficznych w reprezentacyjnych miejscach szkoły.

7. Sposoby oceniania i prezentacji osiągnięć oraz ewaluacja

7.1. Moduł dziennikarski

Sprawdzanie zdobytych wiadomości i umiejętności uczniów w module dziennikarskim odbywa się poprzez:

- a) prace pisemne: tworzenie dziennikarskich form wypowiedzi;
- b) działania praktyczne: redagowanie gazetki szkolnej „AGRAFKA”, redagowanie tekstów na stronę internetową szkoły;
- c) udział w konkursach dziennikarskich, np. „Forum Pismaków”, Ogólnopolski Konkurs na Felieton, Junior Media w Druku;
- d) ankiety;
- e) arkusze ewaluacji zajęć.

Niewątpliwie najważniejszą formą ewaluacji będzie wykorzystanie wiadomości teoretycznych i praktycznych zdobytych przez uczniów podczas warsztatów dziennikarskich podczas redakcji i wydawania szkolnej gazety. Dobre „przyjęcie” w środowisku uczniów gimnazjum będzie świadczyło o zrealizowaniu założonych w programie osiągnięć, a dla samych uczestników koła dziennikarskiego stanowić będzie zachętę do dalszej pracy dziennikarskiej w szkolnej redakcji.

7.2. Moduł kultury filmowej i telewizyjnej

Ewaluacja w module kultury filmowej i telewizyjnej dokonuje się na podstawie stopnia zaangażowania ucznia w proces kształcenia, który dokumentują pisemne recenzje i komentarze, wymierne działania na łamach wideobloga i kanału szkolnej telewizji, autorskie realizacje filmowe, uczestnictwo w konkursach i imprezach filmowych. Ponadto:

- a) pokazy filmów
- b) udział w konkursach i festiwalach dla młodych adeptów sztuki filmowej i telewizyjnej
- c) sprawozdania z przeprowadzonych projektów
- d) arkusze ewaluacji zajęć.

7.3. Moduł sztuk plastycznych

Ewaluacja w module sztuk plastycznych odbywać się będzie przez:

- a) wystawiennictwo tworzenie „Cyklu: Arcydzieła”;
- b) działania praktyczne: tworzenie prac malarskich, graficznych
- c) udział w konkursach plastycznych, np. Ikony Popkultury, Szopka betlejemską, Cztery żywioły,
- d) udział w konkursach fotograficznych Wrocław jakiego nie znacie, Detal architektoniczny
- e) ankiety oceny i samooceny;
- f) arkusze ewaluacji zajęć.

Pozytywna ocena ewaluacji będzie zależała od odbioru przez rówieśników efektów działań uczniów w module artystycznym. Poziom ich zainteresowania, przyswojenia wiedzy i zapoznanie z nowymi technikami plastycznymi, rozwój aktywności twórczej i wyobraźni to najistotniejsze działania wokół sztuki.

8. Literatura

8.1. Moduł dziennikarski

- Adamowski J. (red.), *O warsztacie dziennikarskim*, Warszawa 2002.
- Adams S., Hicks W., *Wywiad dziennikarski*, Kraków 2007.
- Allan S., *Kultura newsów*, Warszawa 2007.
- Bauer Z., Chudziński E., (red.), *Dziennikarstwo i świat mediów*, Kraków 2000.
- Bauer Z., *Antymedialny reportaż Ryszarda Kapuścińskiego*, Warszawa 2001.
- Borkowski I., Woźny A. (red.), *Nowe media. Nowe w mediach*, Wrocław 2001.
- Bortnowski S., *Warsztaty dziennikarskie*, Warszawa 1999.
- Fras J., *Dziennikarski warsztat językowy*, Wrocław 1999.
- Furman W., Kaliszewski A., Wolny-Zmorzyński K., *Gatunki dziennikarskie. Specyfika ich tworzenia i redagowania*, Rzeszów 2001.
- Furman W., Kaliszewski A., Wolny-Zmorzyński K., *Gatunki dziennikarskie. Teoria, praktyka, język*, Kraków 2007.
- Grobel L., *Sztuka wywiadu. Lekcje mistrza*, Warszawa 2006.
- Magdoń A., *Reporter i jego warsztat*, Kraków 2000.
- Moździoń A. (red.), *Mistrzowie felietonu*, Warszawa 1999.
- Mroziewicz K., *Dziennikarz w globalnej wiosce*, Warszawa 2004.
- Niczyperowicz A. (red.), *Dziennikarstwo od kuchni*, Poznań 2001.
- Olszański L., *Dziennikarstwo internetowe*, Warszawa 2006.

- Pisarek W., *Nowa retoryka dziennikarska*, Kraków 2002.
- Tomczyk- Moryon T., *Jak czytać gazety*, Warszawa 2008.
- Wojtak M., *Gatunki dziennikarskie*, Lublin 2005.
- Wolny-Zmorzyński K., *Fotograficzne gatunki dziennikarskie*, Warszawa 2007.

8.2. Moduł kultury filmowej i telewizyjnej

- Bobiński W., *Teksty w lustrze ekranu: około filmowa strategia kształcenia literacko – kulturowego*, Kraków 2011.
- Bogunia – Borowska M. , *Fenomen telewizji*, Kraków 2012.
- Bordwell D. i Thompson K., przeł..... *Film art. Sztuka filmowa.*, Warszawa 2010.
- *Czy wierzysz w to, co widzisz?*, praca zbiorowa, Stowarzyszenie Nowe Horyzonty, Warszawa 2010.
- *Edukacja filmowa w polskiej szkole na podstawie opinii nauczycieli uczestniczących w warsztatach Filмотeki Szkolnej*, Raport badawczy, Warszawa 2011.
- *Filмотeka Szkolna*, pod. red. M. Hajdukiewicz, S. Żmijewskiej – Kwirąg, Warszawa 2010.
- Hedgecoe J., *Nowy podręcznik fotografii*, przeł. K. Wojciechowski, Warszawa 2007.
- Helman A., Ostaszewski J., *Historia myśli filmowej*, Gdańsk 2007.
- Kuśpit M., *Jak stymulować twórczość uczniów*, [w:] „Remedium” nr 125/126, 2003r. .
- Murch W., *W mgnieniu oka – sztuka montażu filmowego*, przeł. K. Karpińska, Warszawa 2006.
- Nowakowski P.T., *Fast food dla mózgu*, Tychy 2002.
- Nurczyńska-Fidelska E., *Film w szkolnej edukacji humanistycznej*, Warszawa, Łódź, 1993.
- Zonn M., O montażu filmowym, [w:] „Polonistyka” 2004, nr 5, s. 25-30.

8.3. Moduł sztuk plastycznych

- *Aktywność twórcza dzieci i młodzieży* : praca zbiorowa / pod red. S. Popka, Warszawa, 1988.
- Dyrda B., *Rozwijanie twórczości i inteligencji emocjonalnej dzieci i młodzieży*, Kraków, 2004.
- Read H., *Wychowanie przez sztukę*, przeł. A. Trojanowska-Kaczmarek; wstępem opatrzyła I. Wojnar, Wrocław, 1976.
- Wallon P., Cambier A., Engelhart D., *Rysunek dziecka*, przeł. R. Gałkowski, Warszawa, 1993.
- Zborowski J., *Rozwijanie aktywności twórczej dzieci*, Warszawa, 1986.